

Hasznos gyakorlati tanácsok

Húsmarhatartók feladatai tél elején

December elején kétséyles a húsmarhatartók helyzete: vagy kedvező az időjárás (és van is legelőterületünk), ekkor legeltetünk, vagy (rosszabb esetben) téli szálláson várjuk a ktavaszodást. Milyen területeket legeltetünk télen? Kaszálók második növedékét. Figyelni: vödött gyepoken tilos a téli legeltetés! Erre a célra telepítetünk alternatív legelőket (csinák, szódafű), és kukoricatarlót.

Téli legeltetés

A téli legeltetés több figyelmet és munkai igényt, mint a nyári legeltetés. Folyamatosan figyelniük kell az állomány kondícióját, nem szabad elfelejteni: ez az időszak, amikor nem szabad a kondíciókat romlani. Amennyiben ez bekövetkezik takarmány kiegészítésről azonnal gondoskodniuk kell!

Miért veszélyesebb ez az időszak? Mivel a környezet sokkal szeszélyesebb és hidegebb, így az állatok táplálékanyag igénye növekszik, s a területen található takarmány minősége is sokkal hektikusabban változik (eső, fagy, taposás), mint vegetációs időszakban. Széles és erős időben komoly MJ-okat (energiát) takaríthatunk meg kisebb erőfeszítékek, bokorcsopor-

tok bekerelésével. Vannak olyan jó szélvédett, sok fával, bokorral teleltített, esetleg holtággal, kis dombbal ékesített legelőszakaszok, ahonnan egész télen nem hajtani be az ember a jószágot, azaz ideális teleltetőhelyek. Nem szabad megfelekedni a nyúlósoról, és arról sem, hogy az ivóvíz biztosítása sem olyan egyszerű, mint nyáron. Ne legeltessük „ágyon” a területet, hisz ez nemcsak kondícióromlás, hanem a terület tönkretételével is járhat.

Kedvező, ha a teleltetőhelyhez közel van az adott téli legelő, vagy a közelében ki tudunk alakítani átmeneti teleltetőhelyet (pihenőszob, etető és itatóhely, szélvédett hely), így itt tudna pihenni az állomány,

esetleg kiegészítő takarmányozásról itt tudunk gondoskodni, akkor a következő vegetációs időszakig be sem kell hajtaniuk. A téli legeltetés jó és hasznos dolog, sok értékes takarmányt tudunk vele megtakarítani, de okosan kell használniuk, odafigyelési igényt.

Téli takarmányozás

Amennyiben klasszikus időben kénytelenek vagyunk bereleltetni, akkor a téli takarmányozás időszaka alatt fordítsunk nagy figyelmet a takarmányokkal való takarékoskodásra, s itt nem a spórolásra gondolok, hanem a pazarlás csökkentésére. Ha szilázst vagy szenázst etetünk, akkor a jászolnak legyen pereme, az állat ne tudja az etetőóra hátra húzni, előnyös ha az etetőórának tetéje is van, így csapadékos időben nem pazarlódik a takarmány. Széna etetése legelőnyösebb különféle körülményekből, ebben az esetben nem húzza maga alá, mint jászlas etetésnél, és nem „mászik bele”, mint szabad etetésnél. Az abrak-takarmány szilázshoz keverve hasznosul a legjobban, s az elosztása is így a leggyengétebb. Ha van módunk és lehetőségünk rá, akkor a gyenge teheneknek praktikus javító csoportot kialakítani, s csak azon egyedeket részesíteni póttakarmányozásban, amelyek azt igénylik. A szárazmarha jól bírja a száraz hideget, azonban a folyamatosan eső hideg csapadék, és szél gyorsan csökkenti állatunk kondícióját. Amennyiben valamilyen tetővel rendelkezünk, akkor ettől könnyen tudjuk őket óvni, ha nincs akkor, valamiféle szélvédett helyet készítsünk elő (erdőszegély, bálakazlak, bokorcsorok), s mindig gondoskodni kell száraz pihenőhelyről. Ha nincs szilárd burkolatú etetőterünk, akkor folyamatosan váltogassuk az etetőhelyet. Az állomány kondícióját ebben az esetben is folyamatosan kövessük figyelemmel, s amennyiben szükséges, rendezünk el póttakarmányozást.

Kovács Zoltán

Határokon átnyúló génmegőrzés

A Magyar Állattenyésztők Lapjában többször adtuk hír a magyar hidegvérű lo munkói típusának regenerációjáról. E típusmegőrzési program újabb, jelentős állomásához érkezett. Néhány év sikeres pályázat után 2008 nyarán pozitív elbírálásban részesült a DAGENE által vezetett országos „Az országhatárokon átnyúló lojaitok tenyésztésének megoldása a majdnem elfelejtett munkói lo példáján” című pályázata.

A munkói lo az Osztrák-Magyar Monarchia jerméke, amiatt ma négy ország lova. Így az országokban horvát, magyar, szlovén és osztrák intézmények veszik részt, magyar oldalról az Országos Nemzeti Park Igazgatóság, ahol hazánk egyetlen munkói ménese található.

A nemzetközi együttműködés célja és feladata az adatgyűjtés megszervezése, majd egy szakszerelem kialakított közös nyilvántartás, törzskönyv készítése, amely az országhatárokat nem ismerő lofajták (szinte az összes magyar tradicionális lofajta) számára is példa lehet.

A tanácskozáson bemutatott a négy

ország munkói lo tenyésztés helyzetét. Elhatározták, hogy közös alapon helyezik tenyésztésüket. Ennek érdekében meghatározták a munkói lo közös tenyészcélját, a tenyészcél és történeti, tagaszatú adatokra támaszkodva elfogadták a közös fajtastandardot. Erre azért van szükség, hogy a négy országban folyó tenyésztési munka egy irányba, egy elv és akarat szerint tudjon működni. Megvitatták, majd elfogadták a közös lóbírálat szempontjait, ennek segítségével azonos szempontok alapján minősítik majd a munkói lovakat Csákváryán, Mutaszombaton, vagy Óriszentpéteren.

Szentpéteren menesszemlélet tartották az Országos Nemzeti Park Igazgatóság munkói méneséről, a nemzetközi bizottság már az új, közös bírálati rendszerrel minősítették a felvezetett állományt. Áttekinthették a ménés nyilvántartását, törzskönyvét.

A tanácskozó résztvevői két eredetű napot tudhatnak maguk mögött, s egyben új alapokra helyezték a munkói lo tenyésztését.

K. Z.